

Mason Derneği Eski Üyesi Kalemİyle

Mason Tarikatı Üzerine Yapılmış

Akademik Çalışmalar Değerlendirmesi - 3

Yüksek Lisans Tezi

**“Aydınlanma Çağında Kamusal Alan ve
Heterotopik Mekân İncelenmesi: Palais Royal ve
Mason Locaları”**

RESİDE ADAL DÜNDAR, Öğrenci

Prof. Dr. FİLİZ ÇULHA ZABCI, Danışman

Hürol Tasdelen

Ankara

Haziran 2019, Yayın

Haziran 2025, 1. düzeltme

<https://huroltasdelen.com/>

yayınıdır.

Her hakkı saklıdır.

Atıf yapılmadan hiçbir bölümü kopyalanamaz.

İçindekiler

TEZ BİLGİLERİ.....	1
KİŞİSEL BİLGİLER	2
KAYNAK DEĞERLENDİRMESİ.....	3
TEZ DEĞERLENDİRMESİ	5

TEZ BİLGİLERİ

Yazan: Reşide Adal DüNDAR

Tezin Adı: Aydınlanma Çağında Kamusal Alan ve Heterotopik Mekân İncelenmesi: Palais Royal ve Mason Locaları

YÖK numarası: 141237

Onay Yılı: 2004

Üniversite: Ankara Üniversitesi

Bölüm: Siyasal Bilgiler F. Kamu Yön. ve Siyaset Bil. (Siyaset Bilimi Anabilim Dalı)

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Filiz Çulha Zabcı (Günümüzde Prof.)

Jüri: Doç. Dr. Arif Güven Sargın
Yrd. Doç. Dr. Zeliha Etöz

Tez dili: Türkçe

Teze erişim: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>

Ulusal Tez Merkezi kaydı:

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
141237	Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphanemiz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	Aydınlanma çağında kamusal alan ve heterotopik mekan incelenmesi: Palais Royal ve Mason locaları / The Public space and the analysis of heterotopic spaces in the enlightenment: Palais Royal and Freemason lodges Yazar: REŞİDE ADAL Danışman: YRD. DOÇ. DR. FİLİZ ÇULHA ZABCI Yer Bilgisi: Ankara Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi Ana Bilim Dalı / Siyaset Bilimi Bilim Dalı Konu: Kamu Yönetimi = Public Administration ; Siyasal Bilimler = Political Science Dizin:	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2004 243 s.

Başlangıçta tez metni erişime açıldı ve fakir o zaman indirdi. Nedense sonradan kapattılar.

Prof. Dr. Filiz Çulha Zabcı, Ankara Üniversitesi Öğretim Üyesi.

Tez yapıldığı sırada Yrd. Doç. Dr.

Eğitim

Lisans: Ankara Ü. Siyasal Bilgiler F. Kamu Yönetimi B, 1986.

Yüksek Lisans: Ortadoğu Teknik Ü İktisadi ve İdari Bilimler F. Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi (Siyaset Bilimi), 1990.

Doktora: Ankara Ü. Siyasal Bilgiler F. Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi (Siyaset Bilimi), 1997.

Akademik Çalışma

Ankara Ü. Siyasal Bilgiler F.

Zabcı ve Çulha Soyadlı birçok mason bulunmaktadır. Bu kişilerin Filiz Çulha Zabcı ile akrabalık ilişkileri hakkında elimde hiçbir veri bulunmamaktadır.

Reşide Adal DüNDAR, Dr. Öğretim Görevlisi

Eğitim

Lisans: ODTÜ Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi

Yüksek Lisans: Ankara Ü. Siyasal Bilgiler F.

Doktora: ?

Akademik çalışma

Öğretim Görevlisi, Ankara Ü. Siyasal Bilgiler F.

Soyadı aynı olan masonlar

Prof. Dr. Erhan Adal (HKEMBL Sadakat L)

✓ Kaynak Listesinden

1. **Akın, Asım**, Tarih Boyunca Masonluk, Hacettepe-Taş Yayınları, Ankara, 1998.
2. **Arkun, Ender**, "Masonların Düşünce Evrimine Katkısına Kısa Bir Bakış", Mimar Sinan, Sayı 77,1990.
3. **Ayfer Murat Özgen**, Masonluk Nedir ve Nasıldır? Üçüncü Basım, Sim Matbaacılık, Ankara, 2002.
4. **Bıyıköğlu, Teoman**, "Tampliyeler ve Hürmasonlar", Mimar Sinan, Sayı 106, 1997.
5. Curl, J. Steven, The Art and Architecture of Freemasonry, The Overlook Press, New York, 1991.
6. Çölaşan, Emin Türkiye'deki En Büyük Mason Üstad-ı azam, Prof. Dr. Orhan Alsaç ile Konuştu, "Masonların Kimseye Zararı Yok", www.mason.org 'dan alınmıştır. (12.03.2001)
7. Dermott, Laurence, Ahiman Rezon: or a help to ali that are or would be free and accepted masons, (with many additions.),The third edition by Laurence Dermott, London, 1778
8. Free Masons Calender or an Almanac, printed for the Company of Stationers, For the Year of 1175, Anne Louisi containing many useful and curious Particulars relating to freemasonry, England, 1775.
9. **İnsanlık Yolunda Masonluk**, Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası Derneği, Ankara Şubesi, Ankara, 2000.
10. John J. Robinson, Born in Blood: The Lost Secrets of Freemasonry, New York, M. Evans & Company, 1989.
11. **Ayfer Murat Özgen**, Masonluk Nedir ve Nasıldır? Üçüncü Basım, Sim Matbaacılık, Ankara, 2002.
12. **Layıktez, Çelil**, "Başlangıçtan Bugüne Kadar Ritüelimizin Inkisafı", Mimar Sinan Yayınları, No:1, Yenilik Basımevi, İstanbul 1972.
13. MacNulty, W. K. Kirk, Freemasonry, A Journey through Ritual and Symbol, 232
14. http://www.geocities.com/ezoterika_thamos/maspol.html 'den alınmıştır. (03.7.2004)

15. Mercier, Louis-Sebastien, Paris Tablosu, çev. Aysel Altinel, 1. Baskı, İthaki Yayınları, İstanbul, 2004.
 16. **Masonluk**, Mimar Sinan Yayınları, Sayı 10, 1998.
 17. Sami, Halil. Masonluk.
- <http://www.kemalinaskerleri.8m.com/Masonluk/masonluk.html> (15.12.2002)
18. Özgür Masonların Yasaları Çevirisi, Büyük Mason Mahfili Derneği Yayınları, Lebib Yalkın Yayınları, İstanbul, 1989.
 19. A. Nevzad Odyakmaz, Bektaşilik, Mevlevilik ve Masonluk, İkinci Basım, Özne Yay.,

✓ Kaynakların Değerlendirmesi

Yerli kaynakların tamamı masonların resmi kimlikleri tarafından yazılmış kitap ve makaleler. Hiçbirisinin bilimsel değeri olmadığını söylemeye gerek bile yok.

Asım Akin, HKEMBL Önceki Bü. Üs, 33. Derece mason. Kendisinden önceki Bü. Üs. kardeşini mahkemeye verip, mahkeme sonucunu beklemeden büyük locadan atmakla ünlü. Kardeşi Bü. Üs. Yargıda aklandı ve geri döndü. Sayesinde Hür Masonlar parçalanıyordu neredeyse. Profesör Dr, Tıp.

Ender Arkun, HKEMBL, 32. Mason.

Celil Lâyıktez, HKEMBL, Önceki Bü. Üs. Yardımcılarından, 33. Derece mason. Mühendis.

Ayfer Murat Özgen, Önceki Bü. Üs. 33. Derece mason. İnşaat Mühendisi.

Diğer kaynaklar masonların resmi siteleri.

17 numaralı kaynak, ciddiyetsiz bir site olup, bu yazı yazıldığında erişilememektedir.

Türkiye’de Gazeteci İlhami Soysal gibi yansız ve eleştirel kitabı, Attilâ İlhan’ın bu konuda makaleleri ve Hulki Cevizoğlu ile yaptığı TV programının kitabı başta olmak üzere onlarca masonluğu dinsel, örgütsel açılardan eleştiren kitaplar var. Tez de hiçbiri incelenmemiş.

Yabancı kaynaklar da, gene bilimsel niteliği olmayan, masonlar tarafından ya da masonların güdümünde yazılmış kitaplar. Oysa İngiltere ve bazı başka Batı ülkelerinde üniversitelerin mason tarikatı üzerine araştırmaları ve bilimsel yayınları var.

Kaynak listeleri vb. bölümler hariç yaklaşık 215 sayfalık tez metninin 60 sayfası masonluğa ayrılmış. Bu da Tezin %25'inden fazlasına karşılık geliyor. Masonluğa ayrılan bölümün neredeyse tamamı, mason öğretisi, uygulamalarının anlatımı. Mekân ve Tezin başlığında yer alan "*Kamusal Alan ve Heterotopik mekân*" değerlendirilmesi veya irdelenmesi, altmış sayfanın iki, üç sayfasını geçmiyor. Tezin amacı belirli bir mekân tanımı ile masonluğun mekân anlayışını sorgulamak mı, yoksa masonluğu anlatan bir çalışma mı yapmak? Tezin adı ile içeriği arasında tutarsızlık var.

Mason Tarikatının anlatımında temel üç yanlış var;

Masonluk anlaşılamadığı için, (zaten dışarıdan üç beş makale okumakla anlaşılması da beklenemez), her şey birbirine karışmış. Mason uygulamaları aktarımlarında, masonların savundukları ya da ortaya koydukları gerçekliğe aykırı anlatımlar hâkim.

Tamamen masonik kaynaklar ve yönlendirmeler ile yazıldığı için, özellikle köken, yapılanma, tarihsellik konularında, masonların uydurdıkları safsatalar, sorgulama olmaksızın aktarılmış.

Reşide Adal DüNDAR, yaptığı alıntılarının altına, kimden aldığını yazmamış. Bu bilinçsiz yapılan bir hata ise, kendisinin, danışmanının ve jürinin akademik açıdan ciddiyetini sorgulamak gerekir diye düşünüyorum. Bilinçli bir tercih ise o zaman nedenini sormak lazım. Reşide Adal DüNDAR, neden yaptığınız alıntılarının yazarlarını gizlediniz?

Genel olarak kullanılan dil, **mason localarına hayranlık ve övgü üzerine** yapılandırılmış.

Örnek olarak birkaç alıntı;

"Bu sebeplerden dolayı mümkün olduğunca masonluk üzerine elde edilen birinci el dokümanlardan da teyit edilerek, yansız kaynakların sunduğu veriler ışığında değerlendirmeler yapılacak." (sayfa 134)

Baştan aşağı tutarsız ve gerçeği yansıtmıyor. Tam aksine...

"burjuva sivil toplum anlayışını ve Fransız Devrimi'ni şekillendiren hareketlerden birine ev sahipliği etmesi açısından önemli bir yere sahiptir. " (133)

Masonlar dünyada insanlığın yaptığı her devrimi, her toplumsal gelişimi kendilerinin yapmış gibi anlatmaktadırlar. Bu davranış, masonların propaganda anlayışını yansıtır. O kadar ki, birazcık gerçekçi değerlendirmeye çalışan mason bunu fark eder ve eleştirir. Fransız Devrimi de bunlardan biri. Fransız Devriminde, masonların Bü. Üs, karşı devrimci olduğu için Giyotinle idam edilmiştir. Toplumsal bir oluşumu, bir tarikata mal etmek, akademik bir çalışmada bulunmasa gerek. Kralcı mason olduğu gibi devrimci mason da vardı. Fakir bu konuyu "**Mason Tarikatı ve Emperyalizm**" kitabında anlatmıştır.

"... ve insanoğlunun neredeyse şimdiye kadar örgütlediği en uzun soluklu birliktelik örneği..." (sayfa 133)

Kuruluşu 1717 olan bir örgüt için bu yorum nasıl yapılır? Mason safsatası olarak Âdem'i ilk mason olarak kabul ederseniz, o başka. Yazar korkarım mason tarikatını tutkuyla savunmakta.

- **Hiram:**

"Hiram 'ın iş örgütlenmesi olarak oluşturduğu loca yapılanması ve bu localardaki hiyerarşik düzen çırak, kalfa, üstat dereceleri günümüz Mason localarına kadar taşındı. " (sayfa 138)

"... Surlu mimar Hiram 'ın..." (sayfa 138)

Masonlukta Hiram bir söylencedir, simgedir ve tarihsel gerçeklerle ilişkisi yoktur. 3. Derecenin Ritüel kitaplarında da bu açıkça söylenir; "... ve gerçekten böyle bir kişi yaşamış mıdır bilmiyoruz, önemli de değildir" denir.

Hiram aslında mimar değildir, bakır, tunç ustasıdır ve tam adı Hiram Abif. Söylence de bir de Sur Kralı Hiram vardır. Hiram Abif, loca kurmamıştır. Kendisi Süleyman Tapınağının yapımından sorumludur ve emrinde kalfalar, çıraklar olan tek Ustadır.

Masonlukta Operatif / Spekülatif ayrımı tam bir palavradır. Bunu tüm ayrıntıları ile **"Mason Tarikatı ve Emperyalizm"** kitabında anlatılmaktadır. Ayrıca bu sözcükler TDK sözlüğünde bile yok.

Tez de Tapınakçılardan çokça söz edilmiş. Tapınakçılar üzerine birçok Bilim İnsanın kitapları varken, bir masonun yazdıklarına bakarak Tez yazmak, ne kadar akademik olarak doğru bir yaklaşım olabilir? Tapınakçılar tek yönlü, bilimsellikten uzak kaynaklarla işlendiği için, tarihsel olarak maddi hatalarla yüklü birçok yanlış aktarma ve yorum var. Bir tek örnek veriyorum;

"Hatta, korporasyonların ritüelleri adeta Tapınakçılardan kopye¹ edilmiş denilecek kadar benzerdir..." (sayfa 144)

Ancak günümüzde Tapınakçıların ayin erkânlarından (ritüel) tek bir sayfa yok elimizde. Bu tümce nereden bulunmuş da yazılmış acaba? Nasıl bir safsata, gerçeklikten uzak saçmalıklar...

" 'kırmızı' Masonluk, sosyal düzen ve hiyerarşi açısından, daha gelenekçi yaklaşımlara bir dönüş olarak kabul edilebilir. Diğer taraftan, İskoç Masonluğunda bulunan yüksek dereceler, son tahlilde, eşitlikçilik ilkesinden kısmen de olsa vazgeçildiğini ortaya koymaktadır. Yüksek dereceler varlığı, alt dereceler

¹ Kopye değil, kopya

bağımlılığını gerektirmekte, ayrıca alt derecelerdeki masonların, yüksek derecelerdeki bilgelik hakkında cahil kalmalarına yol açmaktadır." (sayfa 151)

Baştan aşağı, her sözcüğü yanlış, gerçeğe ilgisi olmayan bir paragraf. Üst dereceler ve masonik örgütü Yüksek Şûra anlatılırken tam bir bulamaç olmuş. Birkaç düzeltme yapalım.

Eski ve Kabul Edilmiş Skoç Riti ile İskoçya masonluğu, İskoç Riti ile hiçbir ilgisi yoktur, Avrupa da değil Amerika da ritüelleri yazılmıştır. Tez yazarı Reşide Adal Dünder, yüksek derecelerdeki hangi bilgeliği ve nasıl ölçmüş? Yüksek Derecelere dair tek bir ayın kitapçığı görülüp, incelenmiş mi? Yüksek Dereceler denen EKSR Yüksek Şûrayı kitabımda sayfalarca dolusu, atıf ve belgeleriyle anlattım.

Yüksek Şûranın 33. Derecesini anlatırken, bir hayranlık, bir övgü. Mason olmadığını sandığım, tez yazarının masonluğa bu hayranlığını nasıl açıklamak gerekir?

"Bu derece, yalnızca, Masonluğa, topluma ya da tüm insanlığa olağanüstü bir katkıda bulunmuş kişilere verilebilir. Bu dereceyi 'almak' ya da 'hak etmek', ritin diğer tüm derecelerini almaktan çok farklı bir anlam taşır. 33. Derece, nadiren bağışlanan, büyük hayranlık uyandıran, özel bir onurdur." (sayfa 155)

"Aydınlanmanın etkisine giren ve değişime açılan masonların yüksek dereceler meselesi ile açığa çıkan dönüşümü İngiltere'de masonluğun ikiye bölünmesine neden olur. 'Kırmızı' Masonlukta bulunan ezoterik olgular, 'mavi' Masonluğa nazaran çok daha belirgindir. İskoç Masonluğu ya da 'almak' ya da 'hak etmek', ritin diğer tüm derecelerini almaktan çok farklı bir anlam taşır. 33. Derece, nadiren bağışlanan, büyük hayranlık uyandıran, özel bir onurdur." (sayfa 156)

Yukarıdaki alıntıya bakar mısınız? Yazarın anlattığına göre Mason Tarikatı "topluma ya da tüm insanlığa olağanüstü katkıda bulunmuş kişilere..." Bunu bir mason bile yazmaz. Saçmalık ötesi... Bir yüksek lisans tezi yapan bir kişi bu kadar mı körleşebilir? Üstelik yukarıdaki paylaşımlarda saçmalık düzeyinde maddi yanlışlar var. Ankara Üniversitesinde bir yüksek lisans tezinde masonlara, mason tarikatına neredeyse tapınma derecesinde bu bağlılık nasıl açıklanabilir?

Her yüksek şûrada 33 tane 33.° mason olmak zorundadır. Ölen ya da yaş haddine erişen mason yerine de 32. Derece masonlar arasından bir kişi, bu tepedeki 33 mason tarafından seçilir, 33. Derece verilir. Bu seçimde kıstas, yakın zamana kadar ülkemizde Yahudi, Sabetaycı, Ermeni ve Rum kökenden olmasına dikkat edilirdi. Ancak son onlu yıllarda, komprador kimlikte Türk soylulara da 33.° verilmeye başlandı. Seçimdeki ölçütler, bu kişinin zengin olması, var olan diğer 33.° masonlarla iyi geçinmesi, onlara karşı gelecek biri olmaması vb.

İngiliz masonluğu bölündüğünde daha ortada EKSR 33. Derece yoktu. Yaklaşık 100 yıl sonra Amerika'da tanımlanacaktı. İngiliz masonluğunun bir süre için bölünme nedeni, dindarlıktı. Sonra birleştiler zaten.

Tez de söz edilen onurlu dereceye sahip olan bizim tarihimizde birkaç mason söyleyeyim; Başta Yahudi dönmesi Cavit (aynı zamanda Bü. Üs.) olmak üzere Atatürk'ün vatana ihanetten astırdığı masonlar. Sultan Abdülhamid'i askeri darbe ile tahttan indiren Yahudi Emanuel Carasso. Carasso daha sonra devlet malını soyduğu için Osmanlı'dan kaçmıştır. Menderes'in Müsteşarı ve 60 darbesi öncesinde MAH müsteşarı Ahmet Salih Korur...

Hepsi 33. Derece masonlar...

Yemin ve Eriştirme Töreni

Tezde verilen yemin metni düz basit bir metin. Kitabımda verdim. Tez de yazılan metni belki 1700'lerde kullanıyorlardır. Ama bugün değil. Eriştirme töreninde omuza kılıç ile vurmak filan komik. Öyle bir şey yok.

" Bu toplulukun sadece bu yasa maddesi için değil, üstat seçimlerinden şölen düzenlemesine kadar akılcı nedenler ve yöntemlerle tartışarak, birbirini ve öne sürülen gerekçeleri anlamaya çalışarak uzlaşma yoluyla kararlar alıp uygulamaktadır. Öte yandan, kimi tarihi ve mistik anlamlar yüklü kelimeler, anlatılan... "

Bu tümcenin de bilimsellikle, gerçekle ilişkisi yok. Düpedüz mason propagandası yapılmış. Tezde sürekli yapıldığı gibi.

"1723 Anderson Yasası'ndaki kadınları dışlayıcı maddeye rağmen 1740'lardan sonra İngiliz Büyük Locası da Fransız Localarındaki gibi kadın masonları kabul etmiş ve yeni alımları desteklemiştir."

İnanılır gibi değil. Böyle bir yanlış nasıl yer alabilir akademik Tez çalışmasında? Bunları nereden almış Reşide Adal Dünder.

İngiltere B. Büyük Locasının masonluğun temel ilkelerindendir; kadın mason kabul edilmemesi. İngiltere B. Büyük Locası'nın masonluk için koyduğu ilkelerden;

*"3. Mason olmak isteyen: Erkek, **hür doğmuş**, ergin yaşta ve giz (sır) saklamasını bilen bir kimse olmasını bilen; **hadım, kadın, ahlaksız ve skandallara karışmış bir kimse olmaması**; iyi şöhrat sahibi olması; **ciddi bir sakatlığı, bedeni kusuru, akıl noksanlığı olmaması şarttır.***

4. Büyük Loca ve Localar yalnız erkek üyelerden oluşacak ve hiçbir Büyük Loca, kadınları üye olarak kabul eden localarla ve herhangi bir oluşuma her ne biçimde olursa olsun hiçbir masonik ilişki kurmayacaktır."

Fakirin "Masonların Kadın Sorunu ya da Korkusu" makalesinde tüm ayrıntıları ile bu konu işlendi.²

² https://huoltasdelen.com/index.php/masontarikati/mason-tarikati/makaleler-mt#M_Kadin

Bırakın yabancı kaynakları, yerli kaynaklar arasında bile ciddi bir kaynak araştırması yapılmamış.

Yukarıda aktardığım gibi maddi yanlışlarla birlikte, masonların bilinçli yaptıkları çarpıtmalar da tez de yer almış. Tezin başlığında sınırları çizilen konunun çok ötesinde, kısa bir mason tanıtım bölümü hazırlanmış; yanlış, çarpıtılmış bilgilerle birlikte, masonluğa hayranlık ve övgüler dolu kötü bir masonluk tanıtım metni çıkmış ortaya. Reşide Adal DüNDAR, masonların çarpıtmalarını bile aşarak, gerçeklikle hiçbir ilgisi olmayan uydurulmuş ifadeleri yazmış. Maddi hatalar dersiniz, tezin her yanında.

Tez metninin büyük kısmı tezin adıyla hiç ilgisi olmayan bir mason tarikatı anlatımı. Anlatım doğru olsa hadi bir iş yapılmış diyelim. Baştan aşağı uydurulmuş, mason tarikatı uygulamaları ile ilgisi olmayan ve neredeyse tapınma düzeyinde mason övgüsü, hayranlığı...

Bu nasıl Yüksek Lisans tezi?